

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ בשלח, י"ג שבט, ה'תשל"ה

חלק א – יוצא לאור לש"פ בשלח, י"ג שבט, ה'תשפ"ב

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

שמואל בן חנה

שזכה שהתוועדות זו נערכה גם מרשימותיו

בעת החזרה בשנים תשלי"ה-תשלי"ו

להצלחה רבה ומופלגה

ונחת רוח חסידותי מכל יוצאי חלציו

ברוב טוב גשמי ורוחני ומתוך שמחה וטוב לבב

נדפס על ידי צאצאיו שיחיו

לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבנ"ם ז"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה. כ"ד טבת, ה'תשפ"ב

שהחיינו וקיימנו והגיענו

הננו שמחים לבשר כי ניתן להשיג את הספרים

תורת מנחם כרך עה

תורת מנחם – מועדים

ספר המאמרים

סוכות – שמחת תורה

*

בחנויות הספרים המובחרות

ובחנויות הספרים קה"ת בארה"ב ובאה"ק

www.lahak.org

או בטלפון: בארה"ב 718-604-2610 ; באה"ק 03-9606-018

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ בשלח, י"ג שבט הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק מהתוועדות ש"פ בשלח, י"ג שבט ה'תשל"ה, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ד' שבט, ה'תשפ"ב,

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע,

ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2022 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5782 • 2022

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

אף שמוכרח (טיפוח) עסקנים חדשים, בכדי לזרז הפעילות בפומ"מ – כדאי להצטרף או להשתתף או למסור או לנצל המנגנון דמוסדות חב"ד הקיימים כבר, ובודאי הנהלות מוסדות אלו יעשו זה בחפץ לב אמתי ושיתבטא בהפועל. ואצפה לבשו"ט בכ"ז.

בס"ד. שיחת ש"פ בשלח, י"ג שבט, ה'תשל"ה.

בלתי מוגה

א. יום הש"ק זה נקרא – ע"פ מנהג ישראל (ש"תורה הוא"י) שנתקבל בכל תפוצות ישראל – בשם שבת פרשת בשלח, וכן שבת שירה, הן מצד השירה שבפרשה: "אז ישיר משה ובני ישראל"², וכן "ותקח מרים גו' ותצאן כל הנשים אחרי' גו' ותען להם מרים שירו וגו'"³, והן מצד השירה שבהפטרה: "ותשר דבורה וגו'"⁴ (מהנביאות שנתנבאו להן לישראל⁵) – לא כמו שבת שובה, שהיא ע"ש ההפטרה בלבד.

והסדר בזה – שתחילה בא הענין דבשלח, ואח"כ בא ענין השירה, לא מיבעי ביחס לשירה שבהפטרה שבאה לאחרי השירה שבפרשה, שהרי ההפטרה באה לאחרי הקריאה בפרשה (וזהו הפירוש ד"הפטרה", שבה מסיימים ומסיימים קריאת הפרשה בתורה⁶), אלא גם ביחס לשירה שבפרשה – שהרי תחילה קורין הענין ד"בשלח", ורק לאח"ז בא ענין השירה. ומובן, שהקדימה של בשלח לענין השירה, מורה גם על קדימה במעלה כו'.

ב. ובהקדים – שכיון ששני הענינים דבשלח ושירה באים תמיד ביחד, הרי זה מורה שיש קשר ושייכות ביניהם.

[ולמען, שגם בנוגע לענינים שונים בזמן שיכולים להיות אחד בלי השני, הנה בשעה שבאים ביחד, הרי זה מורה שיש שייכות ביניהם, כיון שכל ענין שבעולם (ועאכו"כ ענין הקשור עם פרשת השבוע וההפטרה) אינו בדרך מקרה, אלא בהשגחה פרטית; ועאכו"כ בנדו"ד, ששבת פרשת בשלח היא לעולם שבת שירה, הרי זה מורה ומדגיש יותר השייכות שביניהם].

וצריך להבין מהי השייכות שביניהם – דלכאורה הרי הם ענינים שונים, ועד שהם הפכיים זמ"ז:

1) ראה תוד"ה נפסל – מנחות כ, ב.
 2) מהרי"ל – הובא ברמ"א יו"ד סע"ו ס"ד.
 3) מנהגים ישנים מדורא ע' 153. שו"ע אדה"ז
 4) או"ח סוסק"פ. סת"ב ס"א. סתנ"ב ס"ד.
 5) סתצ"ד סט"ז. ועוד.
 6) פרשתנו טו, א.
 7) שם, כ"א.
 8) ס' שופטים ה, א.
 9) מגילה יד, א.
 10) ראה אנציק' תלמודית ערך הפטרה בתחלתו (כרך יו"ד בתחלתו). וש"נ.

שמוכרח (טיפוח) עסקנים חדשים, בכדי לזרז כו': ראה גם מכתב חוזר הנ"ל ("ימי תמימים" שם): "ביחידות" עם הר"א וולף והר"ש מיידנצ'יק הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לומר שהכוונה היא גם להכניס עסקנים חדשים ולתת להם אוטונומיה, כיון שעסקני המוסדות הקיימים עמוסים עבודה בקיום וביסוס המוסדות המוטלים על כתפיהם. מובן שהכוונה לגילוי וטיפוח עסקנים שיתמסרו למוסדות החדשים במלוא האחריות והמסירות בלי הגבלות של שעות עבודה וכיו"ב".

הענין ד"בשלח" — "בשלח פרעה את העם" — הוא בנוגע לפרעה, שזהו ענין הכי ירוד כו'.

ואילו הענין ד"שירה" — לא זו בלבד שהוא בנוגע לבני, אלא אצל בני גופא אין זה מעמד ומצב רגיל אלא מעמד נעלה ביותר, שהרי ענין השירה הוא מצד דבר המשמח שמגבי' ומרומם את האדם למעמד ומצב אחר לגמרי, עד שבא לענין של שירה,

— לא רק אמירת שבח והודאה להקב"ה, כפי שכבר מצינו לפנינו, וכמו באליעזר עבד אברהם: "וישתחו ארצה לה'", "מכאן שמודים על בשורה טובה",⁸ ועד"ז בפ' שמות⁹: "ויקדו וישתחו", אלא ענין של שירה דוקא, שמצינו לראשונה בתורה בשירת הים (וכמו"כ מצינו לאח"ז הענין ד"אז ישיר ישראל גו' עלי באר גו'")¹⁰ —

וכמובן גם מזה שאפילו המעמד ומצב היותר נעלה ש"בני ישראל יוצאים ביד רמה"¹¹, לא מגיע לעילוי שהביא לענין השירה — שזהו באופן שהאדם (שראוי לתואר זה להיותו במעמד ומצב ד"אדמה לעליון"¹², ואעפ"כ) יוצא מהמדידות וההגבלות של השכל, ומגיע למעמד ומצב של שירה, שמורה על תנועה שלמעלה ממדידה והגבלה.

ובפרט ע"פ המבואר בלקו"ת גודל ענין השיר — ש"כל¹³ הילוך ועלי' היינו ע"י שיר דוקא, כענין כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר"¹⁴, כמבואר בלק"א הגדול" (להרב המגיד); "וגם¹⁵ כמו שהשיר הוא עגול, כך גם בהניגון נעוץ סופו בתחלתו, שכשמסיים הניגון יומשך התחלה שלו כו'",

והיינו, שענין הניגון הוא באופן שתמיד חוזרים ומנגנים אותו עוה"פ, אלא שזהו באופן נעלה יותר נוכחו ב"כל נדרי", ש"הש"ץ אומר אותו ג"פ, וכל פעם מגבי' הקול יותר מבראשונה"¹⁶, כיון שבפעם הב' הרי זה באופן נעלה יותר; וזהו אפילו בענין שעיקרו (לא הניגון, אלא) אמירת התיבות, ועאכו"כ בענין שעיקרו (לא האותיות, אלא) הוא הניגון], ובאופן כזה הולך ונמשך עד אין-סוף, כך, שזהו מעין ודוגמא לענין של

(7) ריש פרשתנו.	(12) ראה של"ה ג, רע"א. ועוד.
(8) חיי שרה כד, נב ובפרש"י.	(13) לקו"ת ברכה צח, א.
(9) שמות ד, לא. וראה מדרש לקח טוב עה"פ.	(14) שבת רפ"ה.
(10) חוקת כא, יז.	(15) לקו"ת שה"ש א, ג.
(11) פרשתנו יד, ח.	(16) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח סתרי"ט ס"ה. וש"נ.

ותקוטי שתהיינה תוצאות טובות בכל הענינים והשטחים שדברנו לתועלת היחיד ותועלת הרבים. ואסיים בתודה חמה בעד איחוליו וברכותיו במכתבו זה.

ב

בי"ה, ה' סיון, ה'תשל"ב
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה ברוך שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מבי סיון והקודמיו.

ולקראת חג השבועות, זמן מתן תורתנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני בזה להביע ברכתי בנוסח הרב, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע:

לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

בברכת החג ולהצלחה רבה בעסקנות דהע"א מוסדות

מ. שניאורסאהן

כיון שכבר עברו כו"כ שבועות מההחלטה — בנוגע לכמה תוכניות ולכמה אנשים — בודאי כבר אפשר לשער מי מהני"ל מעשי ביותר, מה דורש שינוי, מי זקוק להדרכה רבה או רק קצת וכו',

בכל אופן — צ"ל ועד מצומצם ביותר בתור מרכז, ועד בתור מבקר, ובכל אתר — אחראי על הפעולות במקום.

ב

מצילום האגרת. חלקה נדפס ב"התקשרות" גליון קמב ע' 11. תשורה (שפירא, תש"ס).
מו"ה ברוך: גופין, כחב"ד. אגרת נוספת אליו — אג"ק חל"א אגרת יא'תוצו (בנספח).
בעסקנות דהע"א מוסדות: שעל מבצע הקמתן הכריז רבינו בהתוועדות י"א ניסן שנה זו — יום הולדת השבעים — תו"מ התוועדות חס"ח (תשל"ב ח"ג) ע' 84 ואילך. וראה עדכ"ז בכלל, וע"ד הפעולות שנעשו בזה באהקת"ו במיוחד — מבוא לאג"ק חכ"ז ע' 14 ואילך. "ימי תמימים" כרך ה ס"ע 20 ואילך; ע' 439 ואילך. ובכ"מ. וראה גם אגרת בתאריך זה ל"המטה הארצי להקמת ע"א המוסדות" (אשר "כמרכז המטה נבחר ר' ברוך הופין", כמפורט במכתב חוזר מאגו"ח באה"ק ת"ו — "ימי תמימים" שם ע' 441; ע' 466) — אג"ק שם אגרת י"חו. שכבר עברו כו"כ שבועות מההחלטה כו': בהמשך להאסיפות שהתקיימו בנידון זה בכפר חב"ד ובלוד — בימי חוה"מ פסח, אסרו חג הפסח, כ"ה אייר.

הוספה

א

בי"ה, כ"ו בשבט, ה'תש"ל
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר צבי ש"י איצקוביץ
ראש עיריית לוד

שלום וברכה!

נעם לי לקבל פ"ש ממנו על ידי אני"ש, אף כי לא באופן ישר, וכן על דבר מסירותו פ"ש שם.

ובזכרי תוכן שיחתנו, התקוה חזקה שילך מחיל אל חיל בכל העניינים לטובת הכלל והפרט, כולל פרטיו, וביחוד במילוי תפקידו הרם כראש עיריית לוד, עיר עתיקת יומין בארצנו הקדושה, שיסוד ונשמה של עיר כזו היא נשמת היהודים, רצה לומר התורה שהיא חיינו ואורך ימינו. ובהתאם לכלל בתורה – מעשה עיקר, הרי שהעיקר הוא הנהגה על פי תורה בחיים הכלליים והפרטיים. ויהי רצון שיצליח בהאמור, הלוך מחיל אל חיל, ויחד עם זוגי תחי' ירוו רב נחת אמת, נחת יהודי מסורת, מיוצאי חלציהם ש"י, ויבשר טוב. ובסגנון חכמינו ז"ל – טוב לשמים וטוב לבריות.

בכבוד ובברכה.

נ.ב. מפני סיבה נתעכב המשלוח, וזה עתה נתקבל מכתבו מכ"ח בשבט.

א

מר צבי ש"י איצקוביץ: אגרות נוספות אליו – אג"ק חכ"ט אגרת יא"ר, ובהנסמן בהערות שם.

מסירותו פ"ש שם: ממיקורו אצל רבינו, לאחר שהצטרף לקבוצת אני"ש שהגיעה מאהקת"ו לחצרות קדשנו – לקראת יו"ד שבט תש"ל (ראה "ימי תמימים" כרך ח ע' 548). – ויצוין שבעת התוועדות "צאתכם לשלום" שנערכה ביום ג', כ' שבט, ה'תש"ל – נתן רבינו בקבוק משקה לר' דובער גרוזקא (עבור שיכונני לוד, ועבור לוד עצמה), וביקש, שכשיבקר – יחד עם ר"ש מידנצ'יק, ר"א וואַלף ובנו רש"ב וואַלף – אצל הנמנען ("איצקוביץ", דער וואָס איז דאָ געווען, דער ראש העירי"ה), יאמרו לו שהמשקה הוא מהתוועדות זו (שיחות קודש תש"ל ח"א ע' 723. וראה גם תו"מ התוועדות ח"ט – תש"ל ח"ב – ע' 192 הערה 74). שילך מחיל אל חיל: ע"פ תהלים פד, ח.

שהיא חיינו ואורך ימינו: נוסח ברכת אהבת עולם התפלת ערבית – ע"פ לשון הכתוב ס"פ נצבים. האזינו לב, מזו.

לכלל בתורה – מעשה עיקר: אבות פ"א מ"ז.

ובסגנון חכמינו ז"ל – טוב לשמים וטוב לבריות: קידושין מ, א.

א"ס (שאינו יכול לבוא בפועל למטה בעולם המוגבל, אלא רק מעין ודוגמא כו').

ועפ"ז גדולה יותר התמיהה – מהו הקשר והשייכות של ענין השירה עם הענין ד"בשלח פרעה את העם", ולא עוד אלא שהענין דבשלח הוא קודם – גם במעלה – לענין השירה!?

ג. ויש לומר הביאור בזה:

ידוע בענין ירידת הנשמה למטה, שהיא ירידה גדולה, "מאיגרא רמה לבירא עמיקתא"¹⁷ – שאין זה בשביל הנשמה עצמה, שאינה צריכה תיקון כלל¹⁸ (אף שגם אצלה נעשית עלי' כו'¹⁹), אלא כדי לברר את נפש הבהמית והגוף וחלקו בעולם²⁰.

וצריך להבין:

ידוע גודל מעלת שירת הנשמות למעלה, ועד שהיא למעלה גם משירת המלאכים²¹ – כפי שמבאר רבינו הזקן בלקו"ת¹³ ש"שירת המלאכים נשמעת באזני הנביא .. והיינו לפי שיש להם גופים .. שהוא בחי' מקום, ולכן השירה שלהם מתלבשת בבחי' קול עד שנשמעת לאזני הנביא, משא"כ שירת הנשמות אינן נשמעות, לפי שאינן בבחי' התלבשות הגוף כלל, ולכן אין השירה מתלבשת בבחי' קול, רק היא בבחי' שכל והשגה וכו'".

וכיון שכן, אינו מובן מהו גודל העילוי של בירור הגוף ונה"ב וחלקו בעולם, שבשביל זה כדאי הענין של ירידת הנשמה למטה!?

אך הענין הוא – כפי שמבאר בעל ההילולא במאמרו²², שדוקא ע"י העבודה למטה בבירור נה"ב והגוף וחלקו בעולם, שע"ז "אתכפיא סט"א כו'", ועד ש"אתהפכא חשוכא לנהורא"²³, אזי "אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין"²⁴, שזהו"ע המשכת אור הסובב; ואילו ענין שירת הנשמות כו', ככל שתגדל מעלתה כו', הרי זה עדיין באופן הקשור עם אור הממלא בלבד.

ד. ועפ"ז יובן גם העילוי ד"בשלח פרעה את העם"²⁵:

(17) ע"פ ל' חז"ל – חגיגה ה, ב.	(22) סה"מ תש"י ע' 111 ואילך.
(18) ע"ח שער כ"ו – הובא בתניא פל"ז.	(23) ראה זח"א ד, א. תניא פ"י.
(19) ראה גם תו"מ חע"ה ע' 284. וש"נ.	(24) ראה זח"ב קכח, ב.
(20) תניא שם.	(25) בהבא לקמן – ראה גם שיחת ש"פ
(21) ראה גם תו"מ חל"א ע' 5 ואילך.	בשלח, יו"ד שבט דאשתקד ס"ד ואילך (תו"מ
וש"נ.	חע"ה ע' 95 ואילך). וש"נ.

אע"פ שבענין ד"בשלח פרעה את העם" מדובר אודות פרעה — הרי לא נוגע כאן ענינו של פרעה מצד עצמו, אלא התועלת שגרם פרעה לבנ"י, שסייע להם לצאת ושלח אותם ממצרים, והיינו, שמענין הקליפה גופא נעשה תוספת אור בקדושה, שזהו תוכן הענין ד"אתהפכא חשוכא לנהורא", שהחושך עצמו נהפך לאור.

ולהעיר מהרמז בשם "פרעה" (ע"פ תורת הבעש"ט²⁶ ששמו אשר יקראו לו בלשון הקודש מהוה ומחי' ומקיים את הדבר הנקרא בשם זה) — שמחד גיסא, "פרעה" אותיות העורף²⁷, והוא זה שמכריז "לא ידעתי את ה'"²⁸, ולאידך גיסא, "פרעה" הוא מלשון "אתפריעו כל נהורין"²⁹, שזהו גילוי נעלה ביותר באופן מוזר ופראי כו' ("אויף אַ מאָדנעם און ווילדן אופן"), כיון שדוקא ע"י הענין דאתהפכא חשוכא לנהורא באים לגילוי היותר נעלה.

וענין זה הוא נעלה יותר מענין השירה, אף שגם ענין השירה הי' בגלל ש"וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים וגו'"³⁰ — כי, ענין השירה הוא מצד התוספת אור שנעשה ע"י ביטול מציאות הרע ("אויס מציאות"), שלא יוכל לנגד ולהפריע לקדושה, ואין זה מגיע לעילוי דאתהפכא שבענין ד"בשלח פרעה את העם".

ה. ויש להוסיף בביאור הדברים שהענין דבשלח הוא נעלה יותר מענין השירה — דלכאורה, איך יתכן ומהו המקור לומר ששירת משה אינה תכלית העילוי עדיין, אלא יש ענין נעלה יותר:

איתא במכילתא² (הובא בתוס' במסכת פסחים³¹) ש"כל השירות לשון נקבה, חוץ משירה דלעתיד³² דלשון זכר" — ונודה לך שיר חדש³³, כיון שהגאולה דלעתיד תהי' גאולה שאין אחרי' גלות ("שהנקבה יש לה צער לידה, אף כל הנסים יש אחריהם צער, חוץ מלעתיד שאין אחרי' צער"³¹).

ומזה מובן, שגם שירת משה שהיא בלשון נקבה, אינה תכלית העילוי דשיר לשון זכר שיהי' לעתיד לבוא; והרי העילוי דלעתיד לבוא

(26) ראה כש"ט סק"ד. תניא שער היחוד (31) תוד"ה ה"ג ונאמר — פסחים קטז, ב. והאמונה פ"א.
(27) ל"ת להאריז"ל ר"פ וישב ושמות.
(28) שמות ה, ב.
(29) זח"א ר"י, א.
(30) פרשתנו יד, ל.
(31) ברשימה נוספת: שנרמזה ב"אז ישיר" — "שר לא נאמר אלא ישיר, מכאן לתחיית המתים מן התורה" (סנהדרין צא, סע"ב. מכילתא ופרש"י עה"פ).
(32) הגש"פ ברכת "אשר גאלנו".

העליונה ה"ה בבחי' נפילה ממדרגתו הראשונה כו' (אלא שגם אז הוא למעלה מכל האדם בעבודתו כו'), ואז לא יסור ממה שנתחנך והורגל מנעוריו וכו'].

ומוסיף לבאר ענין הקשור עם הלכה למעשה בפועל (כך שאין מקום לשאלות כו' ולומר שיכול להיות באופן אחר כו') — שנוגע גם בהיותו בחיים חיותו בעלמא דין — ש"בשו"ע אדמו"ר או"ח סי' שמ"ג כתב שמצוה מד"ס (על האב) לחנך בנו ובתו . . משהגיע לחינוך וכו', ובהמשך הענין⁷⁷, מביא מ"ש השל"ה⁷⁸ ש"הנשים מצוות על תוכחת בניהם כמו האב, ויותר מהם, מטעם שהם פנויות ומצויות יותר בבית, ממ"נ, אם האב ת"ח, אז הוא טרוד מאד בגירסא, ולא יוכל לעיין בכל עת ובכל שעה על מעשה הנער, ואם הוא טרוד במו"מ ובהליכת דרכים, אז על הרוב אין האיש בביתו וכו'".

יא. וכיון שזהו ענין שנכתב ע"י נשיא ומורה דרך בישראל, הרי זו הוראה לכל בנ"י; ובפרט שבמשך כו"כ שנים היתה צוואה זו מונחת בבית גנזיו, ולאח"ז צוה כ"ק מו"ח אדמו"ר לפרסמה ולהדפיסה — לא כדי שיתוסף עוד ענין בתורת החסידות, או בהנהגת בית הרב (בנוגע לרבנית וכו'), אלא כתור ענין של תורה, שאין זה סיפור יפה בעלמא, אלא מלשון הוראה (כמבואר בזהר פ' בהעלותך⁷⁹) — לידע ולזכור את גודל הזכות והאחריות שמוטלת על נשי ובנות ישראל בנוגע לחינוך הבנים.

ולהעיר: מדובר אמנם אודות ענין שהי' שייך לרבנית הצדקנית, שמלבד זכויותי' מצד עצמה, יש לה יחוס מיוחד מצד הורי' ובעלה וכו', אבל אעפ"כ, לאחרי "פתיחת הדרך" בענין זה על ידה, הרי זה נעשה באופן ששייך לכל אם בישראל (ועד"ז בנוגע לכל בת שמתכוונת להיות אם בישראל בבוא הזמן) — שביחד עם בעלה, לאורך ימים ושנים טובות עלי' להתמסר לענין ד"חנוך לנער" (ועד"ז בנוגע לנערה) בדרך התורה והמצוה כו', באופן ש"גם יזקין לא יסור ממנה".

וע"י הנהגה זו מעמידים דורות של בנים ובנות שהולכים בדרך התורה והמצוות, וממהירים את הזמן ש"בנערינו ובזקנינו . . בבנינו ובבנותינו"⁸⁰ נצא מהגלות ונלך לקבל פני משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

(79) זח"ג נג, ב.
(80) בא יו"ד, ט.

(77) ס"ע 34 ואילך.
(78) שער האותיות דס"ד ע"א.

שבט הוא בהמשך ליו"ד שבט, והיינו, שיש קשר ושייכות מיוחדת בין בעל ההילולא לאמו הרבנית הצדקנית.

ויובן ע"פ הסיפור הידוע⁶⁹ אודות הצמח צדק, שלאחרי הסתלקות רבינו הזקן הי' משך זמן שלא רצה לקבל את הנשיאות, ואח"כ בא א' מגדולי החסידים ואמר שיש לו ראי' שהמשך הנשיאות צ"ל על ידו — ממאמר רז"ל⁷⁰: "איש מזריע תחילה יולדת נקבה" — זוהי אמכם, "אשה מזרעת תחילה יולדת זכר" — זהו אתם! ולאחרי שהצ"צ שמע זאת, חבש הכובע ואמר חסידות.

י. והנה, כדי לידע מעלתה כו' של בעלת היאצ"ט די"ג שבט — יש לעיין בצוואה הראשונה של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע שנכתבה בשנת תרמ"ח לערך⁷¹ (נוסף על הצוואה שכתב בשנת תרפ"ב):

צוואה זו נכתבה אל זוגתו הרבנית, ותוכנה — הענין ד"חנוך לנער", "בדבר בנו ש"י הנני מבקשך להשגיח עליו בכל הענינים הן בגשמיות והן ברוחניות וכו'".

והגע עצמך:

בעת ההיא היו גם אחיו ואמו כו', והיו גם רבנים ומחנכים וגדולי החסידים וכו', כך, שהי' יכול להפקיד בידם את החינוך של בנו יחידו.

ואעפ"כ, צוה זאת דוקא לזוגתו הרבנית לבדה (שהרי לא מצינו שצוה על זה עוד מישהו מגדולי החסידים כו') — בידעו שהיא בערך ללמוד ולהבין כל פרטי הענינים שמבאר שם ולקיים אותם — שהיא זו שתשגיח עליו בכל הענינים, ומוסיף, "הן בגשמיות והן ברוחניות", היינו, לא רק בנוגע לענינים גשמיים, שעל זה אפשר לומר שזהו לפי שטבע הבן ש"בצוואת דאמי' ניחא לי" גם בגיל ש"אין צריך לאמו⁷², אלא גם בנוגע לענינים רוחניים וכו', והיינו, שהפקיד בידה את החינוך של בנו יחידו, "להרגילו ולהנכו בעבודת ה' וכו'", ובאופן שנוגע לכל ימי חייו — "גם כי יזקין לא יסור ממנה"⁷⁴,

[וכמבואר בזה ב"חינוך קטן"⁷⁵, שישנו הענין ד"שבע יפול צדיק וקם"⁷⁶, שכאשר הולך ממדרגה למדרגה, הנה טרם שיגיע למדרגה

69 ראה תו"מ — רשימת היומן ע' רמח.
 70 ברכות ס, א. וש"נ.
 71 נדפסה בקונטרס "חנוך לנער" ע' 26
 72 נדפסה שם ע' 51 (וראה גם אג"ק שלו ח"ב ע' תתקנ ואילך. וש"נ).
 73 ראה עירובין פב, סע"א ואילך.
 74 משלי כב, ו.
 75 הקדמה לשעשהיה"א בסופה.
 76 שם כד, טז.

נעשה ע"י הקדמת הענין דאתכפיא ואתהפכא כו' שנעשה בזמן הגלות, החל מהענין ד"בשלח פרעה את העם".

ולהעיר, שגם אם היציאה ממצרים ע"י משה היתה באופן של גאולה שאין אחרי גלות, כפי שהי' יכול להיות אילו זכו כו'³⁴, הנה לאח"ז היתה צריכה להיות הכניסה לארץ, "ארץ טובה ורחבה"³⁵, שבה היו צריכים לעסוק בענינים גשמיים — "שש שנים תזרע שדך וגו'"³⁶, שדוקא עי"ז נעשה העילוי ד"טובה הארץ מאד מאד"³⁷, ב"פ מאד"³⁸;

ועאכו"כ בנוגע לעילוי שנפעל עי"ז שהכניסה לארץ היתה בפועל באופן שלאח"ז הי' ענין הגלות כו', כפי שסיבב הקב"ה — "נורא עלילה על בני אדם"³⁹ — באופן שדוקא ע"י הירידה שהיא צורך עלי' כו' יבואו לעילוי גדול יותר באין ערוך,

וכפי שענין זה התחיל כבר מחטא עה"ד (שהוא השרש דחטא העגל, שעליו נאמר⁴⁰ "וביום פקדי ופקדתי"), ששרשו ממיעות הלבנה, ולפנ"ז — שבירת הכלים דתהו⁴¹, שעל זה אמרו חז"ל⁴² שהי' הקב"ה בונה עולמות ומחריבן, באופן דסותר על מנת לבנות⁴³, שאין זה ענין של סתירה וקלקול, כיון שהתכלית היא שעיי"ז יהי' בנין נעלה יותר.

ו. וההוראה מזה:

כאשר יהודי מסתכל מסביבו ורואה את המעמד ומצב שבעולם בחושך הגלות וכו', ועושה חשבון שגם הוא בעצמו נמצא במעמד ומצב ירוד כו', הנה לא זו בלבד שאין לו ליפול ביאוש כו', ולטעון למה עשה ה' ככה, אלא עליו לדעת שדוקא ע"י הירידה כו' באים למעמד ומצב נעלה יותר.

וכמו בנוגע לכללות ענין ירידת הנשמה להתלבש בגוף ונפש הבהמית כו', שדוקא עי"ז באים לתכלית העילוי ד"בכל מאדך"⁴⁴, ועז"נ⁴⁵ "משכני אחריו נרוצה", נרוצה לשון רבים, היינו, שנעשה ענין המרוצה גם בנפש האלקית כו'.

34 ראה לקו"ש ח"כ ע' 230. וש"נ.
 35 שמות ג, ח.
 36 בהר כה, ג.
 37 שלח יד, ז.
 38 ראה לקו"ת ר"פ שלח.
 39 תהלים סו, ה. וראה תנחומא וישב ד.
 40 שה"ש א, ד. וראה לקו"ת ויקרא ב, סע"ג ואילך. אוה"ת עה"פ (ע' ס ואילך). ועוד.
 41 ראה סה"מ תרצ"א ע' שיט ואילך.
 42 ב"ר פ"ג, ז. שם פ"ט, ב (וראה סה"מ ה'ש"ת ע' 55. וש"נ).
 43 ראה תו"מ סה"מ שבט ע' שנו. וש"נ.
 44 ואתחנן ו, ה. וראה תו"א מקץ לט, ד.
 45 ובכ"מ.
 46 תו"ח תולדות יג, א ואילך. ובכ"מ.
 47 תשא לב, לד.

ויש להוסיף ולהבהיר:

מוטב הי' שלא לבוא לכתחילה למעמד ומצב ירוד, ובודאי אסור לאדם להכניס את עצמו למעמד ומצב כזה, שזהו בבחי' החובל בעצמו (שזהו איסור מדאורייתא כמו החובל באחרים, והחילוק ביניהם הוא רק אם הוא חייב בידי שמים או גם בדיני אדם⁴⁶).

וכמו בנוגע לענין התשובה שלאחרי החטא, שלמרות העילוי שבענין התשובה, וכמבואר בתניא⁴⁷ שדוקא עי"ז ש"צמאה נפשו . . . כארץ עייפה וצ"י כו"י אזי בא ל"אהבה רבה כו"י — הרי "האומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו כו"י⁴⁸. ואף ש"אם דחק ונתחזק כו"י מקבלין תשובתו" (כמבואר באגה"ת⁴⁹), הרי בודאי שלכתחילה אסור לאדם לומר אחטא ואשוב. ועד שמבקשים בכל יום בברכות השחר⁵⁰: "אל תביאנו לידי נסיון".

אבל אעפ"כ, לאחרי שהגיע למעמד ומצב כזה, עליו לדעת שמלמעלה הביאו אותו לכך, והרי "מפי עליון לא תצא הרעות"⁵¹, אלא "כל דעביד רחמנא לטב עביד"⁵², ו"גם זו לטובה"⁵³ — שזהו ע"ד מ"ש⁵⁴ "והאלקים נסה את אברהם" [ו"אמר לו בבקשה ממך עמוד לי בזה הנסיון כו"י⁵⁵, שע"י יתאמתו גם הראשונות כו"י⁵⁶], "נסה" מלשון הרמה, כמו "נס על ההרים"⁵⁷, כדי שע"י יבוא לעילוי גדול יותר (כמבואר בספר המצוות להצ"צ בסופו⁵⁸).

ז. וכל זה — בנוגע לעצמו,

ועאכ"כ כשמדובר אודות הפעולה על הזולת⁵⁹, הרי "אין אדם יודע מה בלבו של חברו"⁶⁰, ולכן אומרים לו: "אל תבט אל מראהו"⁶¹, שכן, מה שרואה אינו אלא החיצוניות, עור ובשר כו', שזהו רק לבוש על הנשמה, ולכן צריך למלא שליחותו להאיר את הזולת, עד שגם הוא יהי "נר להאיר"⁶², ולא רק נר להאיר, אלא אבוקה ומדורה להאיר,

46 ראה אנציק' תלמודית (כרך יב) ערך חובל ס"א (ע' תרפב ואילך). וש"נ.
47 פ"ד.
48 יומא פה, ב.
49 פי"א.
50 ברכות ס, ב. וראה סנהדרין קז, א.
51 איכה ג, לח.
52 ברכות שם.
53 תענית כא, א. וש"נ.
54 וירא כב, א.
55 פרש"י שם, ב.
56 ראה גם לקו"ש ח"כ ע' 73 ואילך. וש"נ.
57 ראה סהמ"צ להצ"צ עג, א — ע"פ לשון הכתוב ישעי' ל, יז.
58 קפה, ב ואילך.
59 ברשימה נוספת: שנרמז בענין ד"בשלח" — שהוא בעצמו נמצא כבר במצב נעלה, בבחי' טופח ע"מ להטפיה, שלכן שולח אחרים לפעול כו'.
60 פסחים נד, ריש ע"ב.
61 שמואל"א טז, ז.
62 ראה תו"מ ח"ד ריש ע' 228. וש"נ.

ועד שמאירים את חשכת הגלות באופן ש"לילה כיום יאיר"⁶³, ובאים לקיום היעוד⁶⁴ "ה' יהי' לך לאור עולם", בכיאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

* * *

ח. נוסף על הענינים דבשלח ושירה שבאים תמיד ביחד, ישנם גם ענינים שאינם תמיד בשוה (כנ"ל ס"ב), אלא משתנים מצד קביעות השנה, ובנדו"ד, ששבת פ' בשלח, שבת שירה, חל ב"י"ג שבט, וגם מענין זה יש ללמוד הוראה לפועל, כמובן מתורת הבעש"ט⁶⁵ שכל דבר שאדם רואה ושומע צריך ללמוד ממנו הוראה בפועל. ומצד הענין ד"ואהבת לרעך כמוך"⁶⁶ — צריך לפרסם הוראה זו גם להזולת כו'.

ומובן, שגם הוראה מקביעות שנה זו היא (לא רק לשנה זו, אלא) גם לכל שאר השנים, אלא שבשנה זו הרי זה בהדגשה יתירה.

וכמו בענין הימים טובים, חג הפסח, "זמן חרותנו", חג השבועות, "זמן מתן תורתנו", וחג הסוכות, "זמן שמחתנו", שתכליתם שעניניהם יומשכו גם בימות החול שלאחריהם [ובאופן שמשנה לשנה ניתוסף בזה ביתר שאת ויתר עוז, לאחרי שחגגו היו"ט פעם נוספת], וכמו בנוגע לחג הפסח, שבכל ימות השנה צריך להיות הענין ד"זכר ליציאת מצרים"⁶⁷, אלא שבחג הפסח הרי זה הענין העיקרי שצ"ל בהדגשה ובתוקף הכי גדול כו', משא"כ בשאר ימות השנה הרי זה באופן טפל לגבי עיקר עבודת היום, כמובן מהמבואר בפוסקים⁶⁸ החילוק באופן זכירת יצי"מ בחג הפסח לגבי אופן הזכירה בכל ימות השנה.

ט. ענינו של י"ג שבט בנוגע אלינו — שהמשך המאמר ד"ה באתי לגני של בעל ההילולא שניתן ללמדו לקראת יום ההילולא יו"ד שבט ה'תשי"י, הוא, המאמר ד"ה היושבת בגנים ד"י"ג שבט, שהכותרת שלו היא "יאצ"ט כבוד אמו הרבנית הצדקנית מרת שעטרנא שרה נ"ע זי"ע".

וכיון שהמאמר ד"י"ג שבט הוא בהמשך למאמר דיו"ד שבט, הנה כשם שישנו ההמשך כפי שהוא בתורה, כך ישנו גם ההמשך בימים, ש"י"ג

63 ראה אנציק' תלמודית (כרך יב) ערך זכירת יצי"מ (ע' קצט ואילך). וש"נ.
64 ראה כש"ט בהוספות סרכ"ג ואילך.
65 ראה בהגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים ע' טו. וש"נ.
66 תהלים קלט, יב.
67 ישעי' ס, כ.
68 ראה כש"ט בהוספות סרכ"ג ואילך.
69 ויש"נ (נתקב"ה היום יום" ט אייר).
70 קדושים יט, יח.